

Rate of advertising:	
1 column, 1 week.....	\$2.00
1 column, 2 weeks.....	\$3.50
1 column, 1 month.....	\$5.00
1 column, 3 months.....	\$12.00
1 column, 6 months.....	\$20.00
1 column, 1 year.....	\$35.00
2 columns, 1 week.....	\$3.50
2 columns, 2 weeks.....	\$6.00
2 columns, 1 month.....	\$9.00
2 columns, 3 months.....	\$20.00
2 columns, 6 months.....	\$35.00
2 columns, 1 year.....	\$60.00
3 columns, 1 week.....	\$5.00
3 columns, 2 weeks.....	\$8.50
3 columns, 1 month.....	\$12.50
3 columns, 3 months.....	\$27.50
3 columns, 6 months.....	\$47.50
3 columns, 1 year.....	\$82.50

Lietuva

Preke apgarsinimu:	
1 col., 1 column, per meta.....	\$12.00
1 col., 2 column, per meta.....	\$18.00
1 col., 3 column, per meta.....	\$24.00
2 col., 1 column, per meta.....	\$18.00
2 col., 2 column, per meta.....	\$24.00
2 col., 3 column, per meta.....	\$30.00
3 col., 1 column, per meta.....	\$24.00
3 col., 2 column, per meta.....	\$30.00
3 col., 3 column, per meta.....	\$36.00

Nr. 2.

CHICAGO, ILL., SUBATA, 11 SAUSIO (January) 1896 m.

Metas IV.

ENTERED AT THE CHICAGO, ILL. POST OFFICE AS SECOND CLASS MATTER.

ISKAITYTOJUS.

Su pereitu numeriu "Lietuvos" prasidedo talpintis labai naudingas pamokantis aprasymas: "Apie žemę ir kitus Swietus, Ju Buvį ir Pabaigą," ir talpintis dabar kiekviena numeris iki pabaigai, o potam isseis knygele. Ta aprasyma welyjeme kiekvienam su atyda perskaityti ir suprasti, o daug, labai daug patirsite, naudingų pasimokinių.

— o —

Jeigu kurie negawote kalendoriaus, o esate už laikraštį pilnai užsimokėję, tai atsisaukite, o prisijusime, nes kartais, per neužsiurėjimą galėjo pasilikti kaip kam neisziusta. Kuriu laikas prenumeratos jau isziubaigę, tai užsimokėkite, o teipogi gausite. Naujai užsirasanti "Lietuvą" ir nžsimokanti isz wirszaus \$2, gauna už dyka kalendorių ir Sapninyką; arba i wietą sapninyko gali isziurinti kokią kitą knygele, nebrangesnę per 50c. RED.

Isz Amerikos.

— o —

Teritoria Utah tapo prezidento Clevelando ir Statą proklamuoja. Naujas Suwionytų Wieszpatsyzių statas turi per 250000 gywentojų.

Isz Albany, N. Y. raszo apie szitokį klaidu sudonusprenidimą. 1894 m. Troy'oj prie rinkimų atsitiko musztynės ir szaudymai, per kures broliai Rop tapo paszauti ir kada jau wiens isz jų, Roberts Rop, gulėjo ant žemės, kas tai isz pračinanczių szowė ir gulinti užmuszė. Pasirodė, kad szaudė Wiliam McJongh ir Shea; rodėsi, kad Shea nuszwė begulintį Robertą Rop. Suarezstawo abudu ir po ilgą tirinėjimą Shea tapo ant nugalabinimo su etekriszka žudymo prietaisais uusprestas, nors teisinosi, kad ne jisai yra užmuszėję; McJongh gi tapo ant 19 metų kalėjimo nusprestas. Kaip ant rytojų tojans rengėsi Shea nugalabinti, bet sudžia gawo nuo McJongh'o raszta, kureme jisai prisipažista esąs užmuszėjumi Roberto Ropo; Shea gi esąs nekaltas. Tuojiaus tapo duota žinia gubernatoriui ir tasai ekzekuciją sulaukė.

Cleveland, O. Laskauckienė apskundė i sudą szinkoriu Zawickį užtatai, kad jisai įpratino jos wyra girtuokliauti; pareikalawo ji nuo szinkoriaus net 10000 dol. nes, kaip sako, wyras jos girtuokliaudamas ne duoda pinigų ant naminių reiklų.

Porą mėnasių atgal sudas nusprendė tam paciam Ziwickiui užmokėti wienai airiszei porą szimty dolierių už tukį jau įtraukimą i girtuoklystę jos wyra. Taigi gal ir Laskauckienė czia laimės.

Bridgeport, Conn. karcemioj Saddlero atsitiko musztynės lenkiszky kareiwų "Kosciuszko Gwardijos" su palicija. Musztynėse 20 kareiwų ir palicijantų tapo suzeistų. Muszys pasibaigė tuom, kad narsus kareiwai pabėgo, o palicija paėmė jų gerybę.

1 dieną szimty metų paroda Atlantoj, Pa. tapo uždaryta. Rumas stato Illinois taps parduotas, rumą gi Pensylwanijos palaikė "Piedmont Driving Club" Po iszmokėjimui wisų skolų pasiro-

do, kad miestui prireiks primokėti apie 200000 dol.

Charleston, Mo. dienoje Naujų Metų buwo žemės drebėjimai, kurie isz ryto traukėsi per pusę minutos. Taipogi Sikestone, Birds Point, Cairo Ill. ir kitose wietose jauti žemės drebėjimai.

Buffalo N. Y. lenkė Michalina Ulentaszek turėjo užmokėti 15 dol. baumės, užtatai, kad palaidojo sawo waiką be liudijimo gydytojo.

Washingtonė dabar pasibaigė prowa p. Morgano su geležinkelio Jersey City & Bergen. P. Morgan apskundė geležinkėlį ir pareikalawo užmokėjimo 5 dol. užtatai, kad jam waziuojent konduktorius nenorėjo priimti kaip užmokėsį iszrinto pinigų 10 c. ir pertai Morgans turėjęs isz wagono iszipti. Sudas pripažino teisybę p. Morgani ir nusprendė geležinkelį užmokėti tuos 5 dol. nes pinigai ar jie nutrinti ar ne, wis turi sawo wertę.

Netoli Glandfield, 10 mylių nuo Pittsburgh, Pa. paskendę upeje Ohio net 19 botų su anglimis. 350000 buszelų anglių yra ant dugno upės. Nuskendusius botus reikėjo su diuamitu iszardyti, nes upė jais tapo užkimšta.

Omaha, Neb. raszo, kad czia wietineme kalinyje pradėjo dirbti pinigūs ir buk pats urdinėjai kalinio prisidėdawo prie iszdarwinėjimo jų padirbtų pinigų.

Netoli Denver, Cal. trukis geležinkelio linijos Denver ir Rio Grande iszszoko isz szenių. Konduktorius ir pėczkury tapo užmuszti.

Teipogi netoli Jackson, Mis. iszszoko isz szenių pacztinis trukis. Pėczkury tapo sunkei suzeistas. Kiek keleiwų tapo suzeistų, nežinia, nes geležinkelio tarnai slėpė.

Saluda, Ind. pulkas girtuoklių isziweržė i namus maldos Mount Zion ir pradėjo pesztines.

Iždo ministeris Sawienytų Wieszpatsyzių p. Carlisle, idant surinkti i iždą aukso, kuriu truksta, iszleidžia ant 160 milijonų dolierių obligacijų. Obligacijos tos yra wisokios wertės; mažiausios gi yra nuo 50 dol. ir duos po 4 nuozimczius ant metų ir iszmokamos per 30 metų. Norinti jas pirkti, turi atsisaukti iki 5 Wasario szimty metų, bet perkant reikia mokėti aukso; isz mokėti gi galima dalimis, taip: užsirasant reikia užmokėti mažiausiai 5% dalį obligacijos wertės, toliaus gi kas 10 dienų po tokę jau dalį, pakol ne užsimokės už wisą jos wertę. Iki 15 Wasariui obligacijos taps padirbtos. Norinti jas nusipirkti turi kreiptiesi i iždą i Washington arba i jo dalis: i New Yorką, Chicago, Philadelphia, Cincinnati, Baltimore, St. Louis, New Orleans ir St. Francisco.

Cairo Ill. kalinyje wagis Henry Dickson užmuszė wieną sawo sandraugą Ch. Wilsoną ir prapjovė jam pilvą, iszėmė wi-durius ir, suwiniuoją juos i popietą, padawė wienam isz sargų kaliniui.

State Missisipi tapo iszduotos tiesos priesz taip wadinamus lynchaunikus, newa wardan teisybės žudanczius žmonis. Kas pasirodė kuom nors prie to prisidejęs, žudo tiesas ukesystės.

Isz darbo lauko.

Isz Worcester, Mas. raszo, kad czia nėra žmonių be darbo; wisai turi uždarbį. Mergos tik ir ypacz darbinėjai lietuwiai, sawo nuolatiniemis pesztinėmis ir girtuokliawimu pikta duoda paweikslią kitiems ir tokiu neszwariu pasiėlgimu gadina wardą wisų lietuwų.

Isz Philadelphia, Pa. pareina žinia, kad wos pasibaigus sztrai kams tarnaujenczių prie uliczių geležinkelių, isz priezasties, kad kompanijos tolesnėse tarybose ne norėjo tikti ant reikalawimo darbinų, tolose wietose jie wel buwo paliuow darba, bet kad daugumas prie to neprisidėjo, tai ir tie sugryžo prie darbo.

Chicagoj sustraikawo darbinį kai dirbtuwų Monarch Bicycle Co. (prie Halsted ir Fulton ul.) Kompanija nesutiko ant reikalawimo darbinų pakelti mokesi už darbą ant tiek, kad uždarbis jų galėtų susilyginti su tuom, kokį jie gaudawo iki Liepos mėnesio pėrciutų metų. Toje dirbtuwų dirbo apie 200 darbinų, tarp kuriu per 80 lenkų ir lietuwų.

Buffalo, N. Y. sustraikawo darbinį kai dirbtuwų geležinkelio New York ir Pennsylvania R. R. Co.

St. Louis, Mo. užsidegė dirbtuwė fajerwerkų. Ugnis greitai isigriebė i krautuow jau pabirbtų daigtų, isz ko pasidarė czia baisi explizija, kurios 3 darbinėjai tapo užmuszti, 31 sunkei suzeistų; 4 darbinų negal atrasti, taigi nežinia dar kas su jais atsitiko.

Pottsvillej žada sumažinti darbą; dirbti czia ketina wos pusę senowiszkojo laiko.

Kompanijos Sefigh isz Wilkes Barre ir Lehigh Valle' sutrumpino laiką darbo; daugelis priwatiszkų brekerių tapo uždaryti.

Apie Shamokin Pa. ir Hatzletone, nedatekus wandens, ketina paliauti darbą wietinėse kastynėse.

Springfielde, Ill. susirinko czia kalnakasiai dėl pasikalbėjimo apie užmokėsni darbininkams už darbą. Pasirodė, kad szitoje apygardoje 4 kastynėse užmoka darbininkams po 35 centus už toną, taigi ir kitos 5 kastynės užgyrė tą patį mokesį.

Shamokin, Pa. Kastynėse Girard 5 darbinėjai tapo expliozij-s gazu sunkei apdeginti, isz jų 3, kaip mena, turėję muryti.

Cincinnati, Ohio. 900 darbinų kury dirbančių prie triobų statymo sustraikawo, nes kontraktorius buwo sumažinęs mokesį už darbą.

Apie 15 d. Kowo s. m. prasidės darbas įrengtoje geležies tarpinimo dirbtuwėj Gladston mill.

Victor Col. Atsitiko baisi nelaimė kastynese Anna Lee, pri-gulinciozose Portland Co. Battle Mountain. Žemė užgruiwo ant 9 darbinų kastynes szulinuose bedirbančių. 4 gi, kurie buwo nusileidimo prietaisoje, turbūt tapo užmuszti. Dirba czia isz wisų pajūgų, idant užgruiwasius iszgelbėti, jeigu dar gywi.

Sawinėjai Kalnakasyklų Indianoj rengėsi sumažinti darbą wisose to apskriczio kasyklose. idant

per tai, sumažinus produkciją, galėtų pakelti jos prekę.

Isz Scranton, Pa. raszo, kad tenai anglekasyklose darbas eina widutinei. Teipogi yra kalbama kad lenykszeziui geležiniai fabrikai szį menesį pradės dirbt isztisai.

Shamokin, Pa. Fidlerio kastynėse, besikelent darbininkams augsztyt, nutruko wiržiai prietaisais ir besikelelenti darbinėjai nupuolė žemyn nuo 300 pėdų augszczio ir užsimuszė. Užmuszti pasilikio szitie darbinėjai: Petras Roberts, Steponas Maurutis, Jonas Maurutis ir Patriks Lynch.

Brooklyne, N. Y. dirbtuwėse United States ant Canada Degre-sing Works atsitiko didelė expliozija, kuri iszardė wisą dirbtuwę. Nesuranda kėletos darbinų; taigi gal but, kad jie tapo užberti griuwancziuos triobos.

Mt. Carmel, Pa. Darbai labai puikėi eina. Redingo Kompanijos brekeriai dirba kasdieną po 9 walandas, procento gauna 4c. nuo kiekwieno doliaro.

Penn-sylvanijos brekeriai dirba 3 berteinius dienos. Kasdienu wienas brekeris stowi. bet girdėt kad ir tas pradėsą dirbti. Geležin-s fabrikas jau darba: darbo czia pilnos rankos.

Isz wisur.

— o —

Isz Jeisko, ant Azowo jurių, Maskolijoj, pareina žinios, kad czia, bežwejojent ant užsalusių jurių kraszto, didelė lytis nulužo ir 800 žwejų arkliais ir wežimais nuplaukė ant jos toliaus ir jures. Pasiskubinę ant pagalbos garliawiai iki szio iszgelbėjo pusę jų nelaimingų žwejų. Gal but, kad pasiseks iszgriebti ir kitus.

Petersburge, Maskolijoj, užsidegė paleistuwystės namai; ugnyje sudegė ir penkios mergos. Wisos buwo taip pasigėrusios, kad nė nežinojo, kad namai užsidegė.

Pakrantėse Mexiko, netoli Atacado, susidaužė norwegiszkas garliawys "Borghild". Aficeriai ir jurinėjai prigėrė; isz iszgelbėjo tik du jurinėjai ir mexikoniszkas muitinikas, kuris czia drauge ant laiwu buwo.

Sudas Lucke, Woliniaus gub. sudyjo czia 25 ukinųkų už pasiprieszinimą waldžioms. Pasiprieszinimas gi tas buwo toksai: pradžioje pareitų metų po apskritį Lucko praplito žinia, buk bute ukinųkės Stepaniakienės pasidarė stebuklas, nes pawėiksias szwento Mikalojaus po nakcziai atsinaujino. Isz tos priezasties czia žmones pradėjo rinktiesi, tas žinoma nepatiko waldžioms; todėl jos isakė šwiniukei ano paweikslo nuneszti ji i cerkwę, bet toje ne paklausė. Taigi atėjo uriadnikai ir paėmė paweikslią, bet žmones apie tą dązinoją, susirinko ir pradėjo wytiesi anuos uriadnikas, bet tie jau buwo nukakę i miestą Jampoliu, taigi ukinėjai czia i-puolė isilaužėjimus kamisoriaus ir atėmė paweikslią; uriadnikus gi surisę parsigabeno namon, paleido juos tik tą syk, kaip tapo pakwiesta ant pagalbos waldžioms kariumenė.

Isz wisų jų 25 ukinųkų dabar tapo sudo nusprestis: 2 ant pustraczio mėnesio kalėjimo; 2 ant dwejų mėnesių; 6 ant trijų nedelių; kiti gi wisai tapo iszseitsinti.

Garliawys "Nausemond" plaukintis isz Curasao i Maracaibo, netoli salų Azube, susimuszė su iszpansizku garliawiu "Mexico". "Nausemond" paskendo, o poudrag su juom kapitonas laiwu ir 14 jurinųkų. Atsiradęs czia laiwos "Augusta" iszgelbėjo 30 jurinųkų nuo paskendusio "Nausemondo".

Nihilistai Maskolijoj wel parodė, kad jų waldžios isznaikinti ne gal: priesz Kalėdas jie stengėsi nugalabinti cesoriu Mikaloju II. Apie tą taip pasakoje. Ant sawo susirinkimo nihilistai nusprendė nugalabinti jauną cesorių, nes jisai ne iszpildė to, ko gywentojai turėjo tiesą nuo jo laukti. Traukė jie tarp sawų liosus ir nugalabini-mas cesoriaus iszpuolė wienam studentai žydui. Tasai, paėmęs dinamitines bombas, nukelėwo i wietą apsigywenimo cesoriaus i Carskoje Selo, idant ten patykoti ir laukti atsakancziuos progos. Proga tokiane kartą atsitaikė, bet kad ansai studentas cesoriaus nepažino, taigi iszliko jisai ne nugalabintas. Užtatai policija, matydama tankei besisukinėjenti aną studentą, ji suėmė ir, padarius kratą, atrado dinamitines bombas. Taigi tik deka laimingam atsitikimui cesorius Mikalojus iszliko ne nugalabintas.

Pėrciutoj subatoj atsitiko druti žemės drebėjimai wietose: Ciciano, Caserta, apskirtyje Noli, Italilijoj. Kėletas triobų tapo žemės drebėjimo sugriautų; kėletas žmonių nustojo gywasties, o kelesdeszimis gana sunkei suzeistų.

Panamoj apsiereiskė didelės wagystos wietinėje muitinyczoje. Uredinėjai-ūžiuretojai muitinyczios prisawino sau su wirszum \$600,000.

Berlyne pasimirė ant plauczijų uždegimo 73 metų amžiaus Prusų kunigaiksztis Alexandras.

Angliszki laikraszcziai paduoda žinią isz Berlyno, buk Wokietijos cesorius pasodinęs ant 14 dienų i naminį arezštą pruszszką kunigaiksztį Frideriką-Leopoldą, kurisai turi už paciją seserį cesoriaus. Cesorius peikę pasielgimą kunigaikszczio su sawo motere; ant to kunigaiksztis atkirto, kad naminio sawo gywenimo wien jis pats asą sudžia ir tie dalykai nepriklauso cesoriaus užžiurui. Už tokį asztru atsakimą tapo cesoriaus ant 14 dieninio arezšto nusprestas.

Lille, siaurinej Prancuzijoj pasibaigė dabar katalikiszkas kongresus. Ant kongrese tapo susirinkusių apswarstomi szitie dalykai: apie krikiszczioniszka dailes mokslą, apie įrengimą kasų darbininkams, apie ekonomiszkus žmonių reikalus, apie pagerinimą stowio darbinųkų wisokiose dirbtuwese ir apie jų iszlawinimą.

Terp kazyruczių. — Kodel tamista žiuri i maro kazyras? — Delto, kad sawasias jau macziau.

Apsaugojimo nuo choleros skiepyjimas.

Kiekwienas jau žino, kad skiepyjimas ant paweikslo nuo rauplių, ipuolus žmogui i tą ligą, padaro ją daug lengwesne; nuozimtis mirsztančių nuo rauplių tarp skiepytų yra daug mažesnis. Deltogi daugelyje wieszpatsyzių isakyta priwerstinsai rauples skiepyti waikams, idant juos apsaugoti, kiek galima, nuo myrio. Mokslnicziai nepasiganėdina apsaugojimo skiepyjimui wien nuo rauplių, skiepyje ir kitas ligas, kaip antai del apsaugojimo nuo padukimo. Nors skiepyjimas ir tarp gydytojų daug turi prieszinųki bet nuozimtis mirsztančių tarp skiepytų, žinoma nuo gerai isztyrtų ligų, ir neskiepytų, naudinguma skiepyjimo, aiszkei parodo. Apsaugojimo nuo choleros skiepyjimā ne nuo senėi pradėjo. Cholera musų kraszte ne wisada atsiranda, taigi tirinėtojai ant wietos negal apie nadingumą szio gydymo buo gerai persitikrinti; jie noretai turi keliauti i kitus krasztus. Tėwiszkė choleros yra Rytines Indijos. Tenai del tirinėjimo jos tankiausiai ir keliauje gydytojai.

Czia tapo iszsiustas del iszbandawojimo iszstrato Paryziuj apsaugojimo nuo choleros skiepyjimo D-ras Heffkine ir dabar sugrįžęs auszkina apie pasekmes jo. D-ras Heffkine sako, kad iskiepyjus cholera, nuozimtis ipuoliųmyr i myrių pasimazino net wietose ne sweikai užlaikomose: nuozimtis ipuoliųmyr i ligą tarp iskiepytų kalinyje kalinėje Gaba susimazino ant 2½ kart; myrių gi 2 kart. Ant arbatos auginimo laukų Kurkurie ir Kalain tarp skiepytų nuozimtis apsigirusių buwo 4 syk mažesnis. Apie Kalutą, iskiepyjus apsigirmai pasimazino net 19 syk; myriai gi 17 kart tarp skiepytų ir toksai pats nuozimtis pasiliko per 459 dienas nuo iskiepyjimo. Apie Luknową, kur skiepyjimas buwo atliktas jau su sugedusiu waistu, ir labai mažose dalyse, nors czia cholera labai buwo įdukusi, dar po 15 menesių patėmitinas buwo susimazinimas apsigirmy tarp skiepytų. p. Heffkine pėsitiki, kad jeigu but atliktas skiepyjimas geresniu waistu ir didesese dalise, pasimazinimas apsigirmy butų dar didesnis.

Ponas i tarną:

— Jonai! pradėdi tinginiauti, ne dirbi priderancziai? — Kaip tai, Pone? — Ne wakai mano drabužių. — Walau, pone, wisada. — Ką gi man pasakoji; palikau wakar keszeniu rublį, o sziądien jį atradau; jeigu butum walgę, tai butum jį radę ir sau paėmęs.

— o —

— Kaip tamista noretum užauginti sawo wienturį? — paklauso motinos užziuretojas mokyklos. — Asz norecziau taip jį užauginti, kad jis gerai, su turtinga mergina apsiwesi galetu, — atsakė motina.

— o —

Wyras. — Asz labai godofu moteris, bet wisgi ne norecziau turėti už paciją iszmingingę už sawę. Moteris. — Tai turbūt delto ir pasilikote iki szio newedę?

The Lithuanian Weekly

"Lietuva"

PUBLISHED EVERY SATURDAY.
Executes all kind of Job Printing and trans-
lating in all modern languages.

Subscription \$2.00 per year.

All communications must be addressed
"Lietuva" Publishing Co.,
954 33rd St., Chicago, Ill.

Nedelinis Laikrasztis
"LIETUVA"

Išleista kas Subata, Chicago, Ill.

KASZTUOJA:

ANT METU AMERIKOJE.....\$2.00
IN UŽMARE.....\$3.00

Užveizdetojas A. OLSZEWSKIS.

Laikrasztis (korespondencijos) ir laikas tu-
ri būti adresuoti ant šio adreso:

"Lietuva" Publishing Co.
954 33rd STREET
CHICAGO, ILLINOIS.

Plačiau turi būti slunsti per MONEY ORDER arba
REGISTRUOTUS GROMATOS ant ranku

A. OLSZEWSKIO,

954 33rd St., Chicago, Ill.

Politiszkos žinios.

—o—

Perėjame numerįje "Lietu-
vos" rašėme apie stengimasi
anglijonų įsikinti i widurinius
dalykus patwaldiszkos Transva-
liaus republikos, kurios užrūbė
žiniai dalykai, pagal sandarą pa-
daryta 1884 m. yra po anglijonų
užjūra. Anglijonis įsėjkojo wien
progos wisizkai užimti po sawo
waldžia tą turtingą aukso ir dei-
mentų kastyneis krasztą. Proga
ilgai nepasitaikė, taigi jie pats
pabandė progą pagimdyti: apgar-
sino buk swetintaučiai reikalau
je toje republikoje platesnių sau
tių, bet kad tą jiems nepripa-
žįsta, tai buk pakvietę anglijon-
is ant pagalbos swetintaučiams.
Dr. Jameson su 800 agliszkos ka-
riumenės ir keletą rewolwerinių
kanuolių įiweržė i Transvaaliaus
žemę. Transvalius ne laiko ka-
riumenės, taigi prezidentas to
krasztą, Krueger, iszdawepasau-
kima i gywontojus, idant tie gin-
klautusi ant apgynimo krasztą.
Ant to susirinko isz syk 1500
žmonių, kurie isztraukė pasitikti
su įiweržusiais anglijonėmis.
Muszis atsitiko po Kruegersdorfu,
netoli Jahanisburgo, kureme an-
ghjonys tapo wisizkai sumuszi
ir wisa anglizska kariumenė, drau-
ge su jos wirsziūkų, papuolė i
transvaaliezzių rankas.

Potam tuojas wokieczių cie-
sorius iszsiuntė pasweikinimą
prezidentui Kruegeriui, kas, žino-
ma, anglijonims labai ne patiko.
Wisos Eropos galybes czia paro-
dė sawo prilankumą transvaalie-
cziams ir nupeikė pasielgimą An-
ghijos. Priesztarauti gi wisieis
Anglija ne įstenge. Taigi ji užsi-
gynė net Jamestono ir sawo
transvaaliezzių seimtos kariumė-
nės; teisinosi, buk anie įiweržė
i Transvaaliaus krasztą be žinios
Anglijos. Tokeme nelaimingame
atsitikime turi ji užnirszi tie apie
sawo kitus reikalawinus; truksta
jau jai pajiegy prieszintiesi A-
merikai jos nesutikimuse su
Wenezuele, arba užstoti pjauna-
mus Turkijoj armenus.

Wokietija iszitarė, kad ji ne-
priprazi ta sandaros padarytos
1884 m. tarp Anglijos ir Tran-
svaliaus, pagal kurį užrūbe-
žniai tos republikos dalykai pa-
duoti tapo Anglijai. Atkelewo
dabar i Berlyną pasiuntinis tran-
svaliezzių republikos, kurisai ta-
re tiesiog, be Anglijos tarpini-
kystes su Wokietija. Kaip girdėt
stenges jissai patraukti wokis-
kus iszeiwius i Transvaaliu, nes
wietinių gywentojų ant didelių
plotų krasztą yra mažai. Taipogi
jieszo czia pinigų, idant su jais,
iszsiluosawus nuo anglizskų kom-
panijų, pradėti darbą aukso ir
deimientų kastyne.

i Petersburga teipogi atėjo
telegramai isz Abisinijos, pra-
neszanti apie naujus nepasiseki-
mus czia italijonų. Italizska ka-
riumene, abisiniezzių sumuszi,
turejo pasitraukti isz jos užimto
miesto Adowa i Adigrath. Mu-
szyje po Adowa italijonis daugel
sawo kariučių prazude. Idant jie
galetu czia su pasekme stengtie-
si su abiesinieciais, turetu sių-
ti mažiausei 100000 kariučių;
tuom tarpu turi czia neką wirs-
zės 10000: siųti daugiaus po
datenka jiems pinigų.

Jeigu isz Afrikos pereinime i
Ameriką, tai ir czia europiecius
pasieke nepasisekimas. Apie An-
glija panorejusia užgrebti Wene-
zueles krasztą nera jau ką ir
kalbėti; nepasisekimas Afrikoj
atsiliepe ir Amerikoje; ji jau ne-
įtengs prieszintiesi reikalawi-
mui Suwienytų Wieszpatsyzių
Amerikos. Ispanijonems taipo-
gi nesiseka ant Kubos: iszpanizs-
ka kariumene wisur tapo pasike-
lusių priesz jos waldžia gywen-
tojų sumuszi. Salos sostapije
Havana maisztiūkų apgulta. Pa-
reina garsas buk jau ji tapo už-
imta, bet dar apie tą tikrai neži-
nia, nors dabar negalima abejoti,
kad ji taps užimta ir kad Kuba
neužilgo įgys sau patwaldystę,
taip isz palengwo, kaip tai atsi-
ko su wisoms dabartinems pat-
waldiszkoms wieszpatsyziems wi-
rines ir pietines Amerikos, o po-
draug ir su Mexika, kurios pir-
ma iszpanijonims prigulejo

Afrikos rytiniuose jos pakras-
cziuose, priesz Portugalijos wal-
džias pasikele tenbuwiai juodie-
ji gywentojai krasztą wadinamo
Mozaubik, Portugalijai prigule-
lio. Atsitiko jau keletas di-
desnių ir mažesnių muszių. Po
Messapa portugalizska kariumene
sumusze 10000 maisztiūkų. Wir-
szinikas maisztiūkų Garganhana
tapo portugaliezzių i nelaiswę pa-
imtas ir ant kariszkio laiwo
"Alfrica" iszsiustas i Portugaliją.

Mexike pakele užmanimą su-
szaukti susiwažewimą arba kong-
resą reprezentantų wisų Ame-
rikos patwaldiszkų wieszpatsyzių.
Wisi laikraszcziai karsztai pare-
ne to užmanymą. Jeigu ant to-
kio kongreso susirinkusieje iszras-
gę kelę ir susitarę gerai, tasyk,
žinoma, kiekwienu Eropos wies-
zpatsyzių tures pirma apmastyti,
pakol pasikesys įsikiszi i rei-
kalus Amerikos.

Wisokios žinios.

—o—

† Koksai p. Penington, isz Su-
wienytų Wieszpatsyzių iszrado
lakiojenti laiwa. Iszradimą tą
jau Amerikoje patentawo. Ant ko
wienok paremtas tas iszradimas,
iki szioł ne apgarsino.

† Porte San Francisco Cal. ta-
po pastatytos, del apgynimo, 2ba-
terijos kanuolių szaudamųjų wie-
ton kulų, su dinamitu. Kiek-
wienu kanuolė turi, be mažo, po
8 sieksnius ilgio. Isz jų szaudo
be parako, bet su sutirsziintu
oru; kiekwienu szuwys kasztuo-
je 1000 dol.

† Profesorius dr. Menzel, ant
susirinkimo Berlyno gydytojų
draugystes, parodė wieną mote-
rizką apimtą nepaprastos ligos.
Be jokios matomos priezasties
rankos ir kojos pradėjo jai augti;
taipogi lupos ir barzda ir apati-
nis žandą isztyso i prieszakį,
taip, kad apatiniai dantis kyszo
lauke. Per tai wisa burna taip
persimainė, kad stojosi nepana-
zi i žmogų. Apart to ji neju-
czia neįėjusi skaudėjimų. Isz se-
niau apsiwieszkusių atsitikimų tos
ligos ir, isz jiems pasimirus pa-
drytu isztirinejimų, pasirodė, kad
pas tokius ligonius yra mažos per-
mainos smegenise. Taigi prof. Men-
zel dabartinei ligonei, kaip wais-
tą, dawineja po wieną gram-
nį jaučio smegenų isz tos wie-

tos, kur pas ligonius tokios ligos
apimtus atsiranda permainos. Sa-
ko, kad nuo to waisto bjaurumas
weido mažinasi ir anoji žmona, isz
palengwo, grįžta prie žmogiszkio,
pawiekslo.

† Laikraszcziai paduoda žiną
apie szitokį žingeidų atsitikimą
Tulas grabų dirbejas Szlezijoje
(Prusuose) atwežė padirbtą nu-
mirusiam grabą ir jį ataduodams
isztarė: "Jeigu tas grabas butu
truputį ilgesnis, galecziau jį i-
tylpti". Wos tą pasakė, kaip tuo-
jaus puolė ir pasimirė.

† Žinoma, kad apsigyventi
Suwienytose Wieszpatsyzių
Sziaurines Amerikos chinecziams
yra uždrausta: jeigu jų czia atsi-
randa, tai tik tie, kurie dar se-
niaus, kada to uždraudimo ne
buwo, iszsidirbo Amerikos uke-
systes popieras; szwiežiams gi
apsigyventi jau ne wale. Taigi
pasakoje, buk jie papirkę wieną
mutinyezių urdėnką isz San
Francisco, Cal., kurisai atwežė
net du wagonu chineczzių grįž-
tančių isz pasibaigusios dabar
parodos Atlantoj ir paleido juos
i miestą San Francisco, kur jie
slapstosi, terp seniaus czia apsi-
gywenusių wientaučių.

† Netoli Mexico yra sala Tibu-
ron užgywenta laukinių, kurie
dar už paikiausių sau walį laiko
žmogaus mesą. Kas tik ant tos
salos atkako, jau atgal nepar-
grižo, tapo laukinių suėstas. Nese-
nei isz Mexico tapo iszsiusta pu-
se batalijono kariučių, bet ir isz
tų nieks atgal nesugrižo: wisi ta-
po isz palengwo tarpkalnėse
sugaudinti ir suwalginti. Sila
toje turi 32 mylių ilgio ir 23 myl.
pločio, isz wiso gi 25000 akry
žemės gana waisingos. Galėję
czia kraustyti wisi musų gir-
tuokliai, pesztukai ir kitoki pa-
sileidėliai, kurie tik lietuwiams
gėda sawo pasielgimais daro, ga-
dydami garbę wisų lietuwų.

† Prowincijoj Sonora, Sziari-
neme Mexike, trys kalnakasiai
isz Suwienytų Wieszpatsyzių,
kurie czia aukso įjeszkiojo, tapo
indijoniezzių Soda giminės už-
muszi ir suwalgyti. Iszsiusta
po tam kariumenė sugaudė tą in-
dijoniezzių bandą ir juos iszszau-
dė. Bet tuom juk nesugrąžino
gywastį suwalgintiems, taigi ir
nužudymas buwo wisai nereika-
lingas. Wieton suszaudinėti to-
kius nusikaltelius, apzwiestos
wieszpatsyzių daug geriaus padu-
rytų, jeigu juos apszwiesti pa-
sistengtu.

† Isz Wiatkos gub. Maskolijoj
raszo apie szitokį nežnonszką
atsitikimą. Gywentojai kaimo
Muhahy, nežnondami ką daryti,
idant atitolinti nuo sawę Diewo
bausmes, kaip antai: cholera, ba-
dą, paklausė wieno seno ukinkų,
kurį už iszmintingiausią laikė.
Tasai kaimo mokslinezis, neil-
gi mastę, pasakė, kad Diewas
reikalauje czia žmoniszkos aukos.
Tuom iiko. Sodiezziui sugawo
czia wieną wargszą po wardu
Matunina ir nukyrę jam galwą,
gėre kraują isz kiauszo; iszwirė
szirdį ir kėpenis ir juos suwalgė.
Kuną nelaimingojo žmogaus su
nukyrta galwa atrado ant ryto-
jaus netolimoje baloje. Wisi to
kaimo gywentojai yra kriksczi-
nys maskoliai; ir nors Maskolija
taip girė sawo tikėjimą ir kultūrą
— mat koki bjaurus jų darbai pa-
sirodę.

† Ant dabar užimtos Prancu-
zų salos Madagaskar, turincios isz
wiso apie 5 milijonus gywentojų,
daugiausei Maliajų gimines, yra
wos 20000 katalikų; protestan-
tų gi, apwerstų i kriksczi-
nų pajiegomis anglizskų misijo-
nierių yra 220000 žmonių. Kata-
likystė platinasi tarp augstzesnių
urednikų ir tarp tarų karalienės;
protestantiszkas gi tikėjimas tarp
paprastų žmonių.

† Jau seniaus mokslineziai nu-
tėjimo, kad pawiekslas tėmijem

daigto ne tuojaus, akis nukreipus,
prazūwa, bet kad jis dar trumpą
laiką pasilieka ant akies leliukės.
Atsitiko wieną kartą, kad atra-
dė ant gatwės perdurtą žmogų,
nuo kurio ką tik pabėgo užmu-
szėjas, pažino tą užmuzeją atsimu-
szų ant akies leliukes užmusz-
tojo. Dabar wel wienas fotogra-
fas bandė nuiminti pawiekslus
atsimuszusių daigtų ant žmonių
akių leliukės, nukreipus jiems
akis nuo tėmijemo daigto. Pasi-
sekė net jam nuimti pawiekslą
pacztinės markės, atsimuszusį
ant akies lelės žmogaus.

Isz Baltimores raszo, kad tenai
paskutineme laike prisiwaise dau-
gybė keszelnikų ir jau ne wie-
nam pinigų nuszlawė. Užtatai
prasergsti wisus, idant su sawo
keszeniais butumėt atsargensniais.

Gruodžio 26, '95 tame pacze-
me mieste Baltimorės ant neko-
kio ten baliaus, salėje Schlegel,
9 S. Frederick st. rodė stebuklin-
gus magiszkus monus p. Jurgis
Raisa, lietuwys. Sako, kad parodė
neapsakytus stebuklus, už tai ir
žmonių pilnutėlė salė susirinko
del žingeidumo pamatyti pirmu-
tinių lietuwiszką magiką. — P.
Jurgis Raisa yra atsižymėjas a-
mate magijos ir jau ant daugel
swetintautižkų balių ir kitokių
apwaikszezių sawo užduotė
atliko su didžiausiu pasiškimu.
— Baltimores lietuwiai welyjame
jam kogeriausios kloties.

Isz Lietuwiszkų Kolonijų
Arkanso.

Sziomis dienomis atsilankė Chi-
cagoje guod. kun. J. Balcewi-
czius isz "Lietuwiszkų Koloni-
jų" Arkanso ir užmokėjo wisus
pinigus už tą 40 akry lauko, ku-
rį Juozas Czepaitis isz Wankega-
nė, yra iszgrąjijas ant lioterijos.
Wisos popieros yra gatawos ir
Czepaitis, jeigu nori, gali sėst ant
jos ir gywenti. Kun. Balcewiczius
iszwažewo i Pennsilvaniją atsi-
lankyti pas sawo draugus, kitus
kunigus.

Jurgis Matuszewiczius prisiun-
tė \$100 ant musų rankų del už-
mokėjimo "Union Land Co." už
sawo farmą lietuwiszkose koloni-
jose Arkanso. Yra tai paskutinė
rata jo mokesies ir jau dabar ant
sawo farmos jokių skolų daugiau
netur.

Wincas Kangiseris, kurs jau
du metai kaip gywėna lietuwis-
kose kolonijose Arkanse, skun-
džesi, kad jam tenai iszwogėszie-
nų. Sako, turėjo pasisamdę dar-
žį, kurioje susidėjo szieną jie 5
lietuwiai ir wienas anglijonis.
Kangiseris rokawo — tuijs szie-
no ant dwieju wagonu, o kad
dabar ant Naujų Metų nioka te-
nai po \$5. tai norėjo jį parduoti
ir užsimokėti, ką yra kaltas už
80 akry lauko. Bet nuwažewę
iszduot szieną i wagonus, rado
daržinėje wos tik keles tonas,
suwogę kas. Žmogus, pardawę-
tas keles tonas, užsimokėjo už
daržinę ir jam liko wos \$16. Yra
tai dywai, jeigu penkies turėjo
susidėję szieną ir nė wienas isz
jų nežino, kas galėjo pawogti.

Butu geriausei, idant nors wie-
nas isz tenyszkųjų lietuwų butų
smarkesniu ir užsimtu tenai pre-
kystą wisokių produktų. Ką del
szieno besamdo daržines ir ne-
reikalingai kasztus paneszi, ge-
riau butų, kad kas toks užsimtu
tuojas ant lauko, laike pjutes, jį
sukontraktuoti ir pristatyti i
didesnius miestus, tada ir far-
mrai turėtų naudą ir tasai, kas
tuom užsimtu, uždirbtų
keletą gerų centų. Ant ateinan-
czios wasaros mes patys bandysi-
me parupinti tam tikrą žmogų,
kuris galėtu buti nekeipo wado-
wu tenyszkųjų lietuwų ir nu-
pirktu wisokius jų daiktus.

Del A. Reklis, knris prazudė abi sawo
koji ant gelezikelio, prisiuntė 600 isz
Elizabeth Port, N.J.

Reikaluose Draugyscezių.

Pereitą nedelę, 29 Gruodžio,
1895 "Dr-te Apweizdos Diewo"
laikė sawo metinį susirinkimą,
ant kurio tapo iszrinkta admini-
stracija ant 1896 metų isz sekan-
czzių ukėsų: Stan. Pocewiczius
738 W. 19th st. — prez. ant 5tų
metų; Jonas Petroszius — wice-
prez. ant 1 metų; Ant. Ru-
daukas 14 W. 13th Pl. — sekr. pr.
ant 2tų metų; Kaz. Pocius — sekr.
fin. ant 2tų metų; Alex. Bijan-
skis — kasier. ant 1 metų. Glo-
bėjai izdo: Dom. Nemunis 3 m.
Ant. Žekas 1 m. ir W. Liubers-
kis 1 m. Marszalkos: Jonas Jus-
ka 1 m. ir St. Jowaisza 1 m. Su-
dže Santaikos H. Žeringis.

Jau yra 6 mėtai nuo užsidėji-
mo "Dr-es Apweizdos Diewo", o
dar nė wienas jos sanarys nė sa-
nario pati nemirė. — Apweiz-
dos Diewo" wisus gywus užlajko.
Sr. Pocewiczius, prez.

Pereitą nedelę Dr te Simano
Daukanto Chicagoje laikė susi-
rinkimą, ant kurio įplauke pin-
gų i izdą Dr-tes \$47 85. Naujų
sanarių prisiraszė du. Jneszių
jokių naujų ne buwo, tiktai ant
padirbimo ženklelių isziinko nau-
ją komitetą, kuris turės iszjesz-
koti atsakantį meistėrį ant pa-
dirbimo atsakanczių ženklelių ir
už atsakanczių prekę.

K. Pocius sekr.

Baltimore, Md. 29 Gruodžio
1895 m. Dr te Sz. Kazimiero lai-
kė sawo metinį susirinkimą, ant
kurio buwo rinkimas naujos ad-
ministracijos ir pertaisymas ne-
kurių paragrafų konstitucijos.
Nauja administracija tapo isz-
rinkta isz sekanczių ukėsų: B.
Žolynas — prezidentu, ant 2tų
metų; L. Karalius — wice-prez.,
ant 1 metų; J. Kaluszkewi-
czius — kasierium, ant 2tų metų;
J. Kurtinaitis — sekr. prot. ant
3ezių metų; B. Možeika — sekr.
fin. ant 3ezių metų; — Globėjai
kasos: K. Žolynas, L. Karalius
ir S. Strungys, ant 2tų metų.

Konstitucijoj tapo nutartos
szios permainos: sulygsziol įsto-
jimą mokėdawo po \$2, o dabar
norintis įstoti mokės: nuo 18kos
iki 25kių metų — \$2; nuo 25kių
iki 30 — \$3; nuo 30 iki 35 —
\$4; nuo 35 iki 40 — \$5; senesnių
gi wisai in draugystę nepriimt.

Susirinkimai yra laikomi baž-
nytinėje salėje paskutinę nedelę
kiekwieno menesio. Kiekwienu
norintis įstoti i draugystę tose
dienose gali prisiraszti.

J. KURTINAITIS, sekr.

Juokai.

Terp pažystamų.

— Na, kaip po wakarykszezių?

gerai?

— E! kur gerai! Parejan na-
mon pirmoj walandoj po widur-
nakeziui, o pati drože man wiena
i žandą.

— Mat kaip tu laimingas: jei-
gu butum parejęs ant dw. liktos,
tai but wargas, nes butum ga-
węs dwilyka, Pati but galejus
pailsti.

— Pati bara wyra už'ntai, kad,
gerai jau užsiiraukęs net praszwi-
tus pargryžo namon:

— Ar tau ne gėda kisdien
taip welai gryžti namon?

— Gana jau, nes žinai ka' kal-
bi. Wakar pargryžau widurnak-
tyj, barei kad welai pargryžti,
taigi szindien, noredamas tau į-
tikti, sugryžau rytmetįj wos
praszwitus — o tu wel bariesi,
kad welai. Niekados tau įtikti
ne galima.

—o—

Urednikas i wagį. — Na, pasi-
raszyk czia ant protokolo.

Wagis. — Ar sziezia ant kampo?

Urednikas. — Ne czia. Sztaizi-
czia, tuojas po mano paraszu.

Wagis. — Ne, czia ne guliu.

Urednikas. — Kodėl?

Wagis. — Nes jeigu taip arti ta-
mistos stowecziau, tai dar kiti ga-
letų paklysti ir paimti manę už
tamieta.

ISZ CHICAGO.

— Permainydami sawo adresu,
wisada prisiuskite ir seną adresą.

Skaitykite naują apgarsinimą
ant 4to puslapio Kelpsch Norei-
ko & Co.

— Doktoras Stupnickis geriau-
sei ir pigiusei gydo wisokias li-
gas. Rodyjame wisieis lietu-
wiams sawo reikaluose kreiptis
pas jį, o busite užgandę. Adre-
sas: 3121 Laurel st.

— Kas norite pirktie pigia gera
lota ir geroje wietoje, atsiszaukite
in Redakcija "Lietuvos". Mes pa-
ememe agenturą ant wisų lotų
aplink lietuwiszką bažnyčią ir
parduodame juos ant sekanczių
uliczių: ant Auburn ave., ant 33
czios, ant Attica, ir ant Laurel
st. Turime wisokių pigia ir bran-
gių, kas tik kokiu norite.

— Ant ateinanczių pawasario
Chicagos lietuwiszką parapiją
statys didelę naują, murinę baž-
nyčią. Pereitą nedelį 5 d. Sau-
sio buwo laikytas parapijos susi-
rinkimas, ant kurio tapo nutarta;
pradėti pawasaryj statyti nau-
ją bažnyčią, o idant ant karto
per daug kasztų nepaneszti, szy-
met bažnyczia taps iszstatyta tik
angeceziu lungų, kaszių \$20.000,
o kada sziuos pirmutinius kasztus
iszmokės, tada imsis prie stati-
mo wirszutinės jos dalės, arba
prie wisizsko jos užbaigimo.

— Pereitą nedelį 5 Sausio,
ant lietuwiszkos politikiszkos
"Lygos" menesinio susirinkimo
tuli sanariai taip wadinamo "Ex-
ecutive Committee" nė akių ne
purodė. Ant szio mitingoj naujai
iszrinkta "Lygos" administracija
turėjo užimti sawo wietas ir se-
nasis sekretorius, pasitraukdamas
nuo sosto sekretorysės, turėjo
wisus daiktus "Lygos", tai yra:
protokulų kniją ir peczėj atidu-
otie naujai iszrinktam sekreto-
riui; wienok jis nė akių neparo-
dė ir nė žinia ką jis su sawas-
czia "Lygos" mislina padaryti. —
Isz tos tik priezasties ir mitingas
likosi nelaikytas, nes
neturint protokolų knijos, ne
buwo galima nieko pradėti. Su-
sirinkusieje delegatai paskyrė
komitetą; idant tasai paimty nuo
jo daiktus "Lygos" ir dazižnotų,
ar tie sanariai "Executive Co-
miteto" nori dirbti ir toliaus
drauge su wisais, arba ką kitą
sau reinge?

GROMATOS

užsilikia ant pacztų kerte Clark
ir Adams sts.

791 Boruszewski Jan
882 Jankowski Rudolf
886 Kamarowsky Jozef
911 Kowalski Franciszek
921 Kunka Michai
923 Kwiatkowski Jozef
971 Nowicki Roch
074 Olszewski Jozef
108 Rutkowski Frank
1141 Sokolowski Jozef
1051 Szalakiewicz Stanislaw
1052 Szpakewicz Julian
1023 Tawarski Tomas
1054 Tamasiewicz Stanisl.
1082 Wojtowicz Jozef
1086 Zuhas Stanislaus
1093 Ziolkowski Antoni

Užmokejo už "Lietuvą".

A. Margaitis Grand Rapid...\$2 00
J. Plikunas Hartford..... 1.00
M. Geonis Denver..... 1.00
J. Walenta Luzerne Bor.... 1.00
J. Rewutis Kansas City..... 2.00
Fr. Szpaila E. Setauket... 2.00
J. Lusas Hardwick..... 2.00
J. Sleemas Portland Me... 2.00
J. Czereszewiczius Lewin... 2.00
A. Sadoski Oglesby..... 2.00
V. Janczaitis Toluca..... 2.00
Sel. Chakas Castlegate.... 2.00
M. Palicijona Elizabeth..... 1.00
J. Mockus Grape Creek.... 1.00
F. Ross St. Helen..... 2.00
A. Jucius Duquesne..... 2.00
A. Yearmaring Pana..... 1.00
S. Linn..... 2.00
Fr. Kaczysizs Joliet..... 2.00
Fr. Simanawiczius Pittsbrh. 2.00
P. Draugelis Brooklyn.... 2.00
J. Waisznis..... 1.00
P. Gregas Nashua..... 2.00
K. Sawka New Britain.... 1.00
F. Seher Richmond..... 2.00
J. Lakas Chicago..... 2.00
Ig. Skaliszkas..... 1.00
A. Sawickas..... 2.00
W. Stankaitis..... 2.00

ISTORIJA Suwienytu Walsztiju AMERIKOS.

(Tasa.)

Pawirsutini Peržwalga.

- I. Uždejas Mississippi lomos Walsztiju.
- I. KENTUCKY, prideta prie Unijos 1792.
- II. TENNESSEE, prideta, 1796.
- III. OHIO, prideta 1802.
- IV. LOUISIANA, prideta 1812.
- V. INDIANA, prideta 1816.
- VI. MISSISSIPPI, prideta 1817.
- VII. ILLINOIS, prideta 1818.
- VIII. ALABAMA, prideta 1819.
- IX. MISSOURI, prideta 1821.
- X. ARKANSAS, prideta 1836.
- VI. MICHIGAN, prideta 1837.
- XII. FLORIDA, prideta 1835.
- XIII. TEXAS, prideta 1845.
- XIV. IOWA, prideta 1846.
- XV. WISCONSIN, prideta 1848.
- XVI. MINNESOTA, prideta 1858.
- XVII. KANSAS, prideta 1861.
- XVIII. NEBRASKA, prideta 1837.

II. Pradžia Mississippi Lomos Walsztiju.

I. Wisa apigarda, terp Alleganies kalnu ir Mississippi, su atmetimu tik Floridos, kuri prigulejo Ispanams ir salos su miestu New Orleans, kurie prigulejo Prancuzams, ir perejo in sawasty Suw. Walsztiju pagal sandora, kuri užbaigė rewoliucijos karę (1783).

II. Szita apigarda tapo suorganizuota in dwi Teritorijas—Sziaurwakarine Teritorija ir Pietwakarine Teritorija.

III. Sziaurwakarine Teritorija tapo padaryta 1800 metuose; O hio 1802 metuose liko Walsztija, dalis Sziaurwakarines Teritorijos, po 1800 metu paeme warda "Indiana Teritorijos".

IV. Dabartine Walsztija INDIANA tapo iskirsta isz Indiana Teritorijos. Indians Teritorija tapo sukupota in sekanzias walsztijas, ILLINOIS, suorga nizuota in Illinois Teritorija. 1807 m. ir prideta kaip walsztija 1818 metuose. MICHIGAN suorganizuota kaip teritorija 1805 m. ir prijungta kaip walsztija 1837 m. IOWA, prideta kaip walsztija 1846 m., buvo pirmiau dalis Louisianos Pirkimo; Wisconsin suorganizuota kaip Teritorija 1836 metuose, prideta kaip walsztija 1848 m.

V. Pietwakarine Teritorija surengta 1790 metuose; pima buvo padalinta per organizacija Kentuckys, kaip "County" "VIRGINIJA", bet 1792 m. KENTUCKY tapo prideta, kaip walsztija.

1800 m. Teritorija Mississippi tapo iskirsta isz jos tapo padarytos dwi Walsztiji: MISSISSIPPI, prideta kaip walsztija 1817 metuose; ir ALABAMA suorganizuota, kaip atsawa Teritorija 1817 m. ir prideta kaip walsztija 1819 m.

VI. "Pirkimas Louisianos" apsiliko 1803 metuose. Per szita pirkima Suwienytos Walsztijos apturejo no Francuzijos placzia apigarda nusitenecia in wakarūs no Mississippi iki Rocky kalnu, iszemes Texas.

VII. 1803 metuose nupirkta Louisiana tapo padalinta in "ORLEANS TERRITORIJA" ir "DISTRIKTA Louisiana". 1812 metuose "Orleans Teritorija" liko prideta prie Unijos kaip walsztija LOUISIANA.

VIII. "Distrikta Louisiana" buvo sukupotas in sekanzias Walsztijas: MISSOURI, prijungta kaip walsztija 1821; ARKANSAS, suorganizuota in atskira Teritorija 1819 metuose ir prijungta kaip walsztija 1836 metuose. IOWA, suorganizuota in atskira teritorija 1838 m. ir prijungta kaip walsztija 1846 m.; MINNE-OTTA suorganizuota kaip Teritorija 1849 m. ir prijungta kaip walsztija 1853 m.; KANSAS suorganizuotas in Teritorija 1854 m.; ir pridetas prie Unijos 1861 m.; Nebraska suorganizuota tuom paciu laiku, prijungta kaip walsztija 1867 metuose.

IX. Texas ne atskilo no, "nupirkto Louisianos", jis turejo neprigulminga pradžia. Texonai 1836 metuose numete Mexikonu junga ir užpamatavo neprigulminga Republika, kuri 1845 m. tapo prideta prie Unijos kaip walsztija.

X Florida ne atskilo no Pietwakarines Teritorijos Ji buvo Ispanu padaryta. Florida liko atpirkta per Suwienytas walsztijas 1819 metuose. Netrukus po tam ji liko suorganizuota in Teritorija ir 1845 m. prideta kaip walsztija.

III. Uždejas Pacific Walsztiju.

1. California.

California iszsigawo isz po Mexikos per kares 1846-58 m.

Tai buvo matyt, kad pussalis Californijos, Aukstoji arba sena California, ir apigarda naujos Mexikos, buvo Ispanu isztirta. Szitie isztirimai prasidijo 50 metu po atradimu Amerikos per Kolumba.

Buvo pažimetas žingeidus atsitikimas, kad drasus Anglijonu jurinikas Sir Francis Drake, atlauke krantu Californijos 1579 metuose. Jis praleido dali tos wasaros gražioje prieplaukoje, žinomojo po wardu mariu kijos Bay San Francisco. Drake pramine wisa apigarda New Albion ir pripažino ta kraszta pawaldystei Anglijos.

Anglijonai nieko nenuweike del užtirtinimo szito pripažinimo ir California wisgi pasiliko po pawaldyste Ispanu.

ATYDA: Wardas "California" tapo dnotas per Ispanus apygardai in sziaure no Mexikos. Tas wardas yra palmas no senowiszkos križeiwoszkos pasakos, kuri buvo labai prasiplatinusi dienose Cortez'o.

Ispanai po pirmiausi apsigywenau Aukstojų Californijoje apie puse asztuonioliko zimtmečio. Tai buvo, kur San Diego yra, 1799 metuose. San Diego buvo wiena tik isz pirmutiniu Missiji, arba kaip jas wadindawo "Prezidiji", kurias iszpaniszkai

katalikiszkai Missionieriai insteige Californijoje, traukesi no San Diego iki San Francisco.

In szitas Prezidijas buvo surenkami Indijoniecizai ir mokinami dailiu ciwilizacijos arba tikejimo per Rymu-katalikiszkus kunigus, kurie wadinose "Padres". Jie weise wynuogias, alywos medy ir fygas, ir gywendawo dideliuoso namuose, pastatytuose isz nedegintu arba ant saules džiowintu plytu.

1822 m. Mexikas numete junga Ispanu ir stojosi neprigulminga Republika. Senoji (arba aukstoji) California tapo priskirta tada prie Mexikos provinciju.

Pirmieje Amerikos gywentojai surado sau keliu in California tik apie 1843 metus. Tuom laikuta apigarda turejo nedidelę skaltliu gywentojus isz Ispanu, Mexikonu ir Indijoniecizų. Californija tapo atkyta isz netycziu per wiena laiwa, kuris atsitrauke prikrautas su taukais ir kitais ryziais.

1846 m. Kare tarp Suwienytu Walsztiju ir Mexikos prasidejo. Amerikonai Californijoje tuoj pa kele "meszkos welawa", ir užtirtino sawo neprigulmystia no Mexikos. Pasekme isz to buvo eile gynczu su Mexikos waldimierais.

Buvo jau pasakyta, kad tuom laiku kapitonas John C. Fremont, kuris buvo iszsiunstas in wakarūs del iszmierawimo kelio in Oregon, pribuvo in California. Fremont susiwienijo su Amerikonais, kurie jau keliuose susiremimuose eme wirszu ant Mexikonu.

Liepos menesyje, Komandoris Sloat, tada komandoris Suwienytu walsztiju laiwynes ant "Pacific krantu, iszgirdias apskelbima kares, paeme Monterey. Weliau gi Stackton užeme wieta Sloat'o. Jis paeme San Diego, ir budamas paremtas per Fremonta, užeme Los Angeles.

Ant galo metu, Generolas Kearney su mažą kolumna isz kariuowencijos armijos priesaie Mexika ant sziaurines linijos, darsieka California, po algos ir sunkios keliones isz Santa Fe (Naujoje Mexikoje). Kearney pribuvo in laika del emimo dalybos "San Gabriel" muszyje, 8 d. Sausio 1847 metuose. Szitas muszis sulauze Ispanu galybia ir padawo wieta Californijoje wryiausybei Suwienytu Walsztiju.

Mexikos kare tapo užbaigta per "Guadaloupe Hidalgo Sandora", 2 d. Wasario 1848 m. Pagal szita sandora Suw. Walsztijos apturejo placzia teritorija, kuri apeme Nauja Mexika ir California. Suwienytos Walsztijos pristijo užmoketie Mexikai PENKTOLIKA SIMTU dolierių ir nerokuoti skolu Mexikos del Amerikos ukesu, isz wiso tris milijonus su wirszumu.

ATYDA: Pagal szita sandora, rubežius terp Mexikos ir Suw. Walsztiju liko upe Rio Grande, no jos intakos iki Naujos Mexikos; potam iki upes Gila; toliau ta upe iki jos sujungimo su Colorado; no czia tiesi ryba iki Ramiojo Oceano krantu (Pacific), wistejo desimties myliu in pietus no San Diego. Netrukus po to Suwienytos Walsztijos ingjo per taip wadinama "Gadsden Pirkima" didoka slypa teritorijos Sziaurines Mexikos, apimantį gera dalia Arizonos.

Ka tik priesz užmegzta tos sandoros, (19 Sausio 1848 metuose) Californijoje tapo atrastas aukas, kuris atradimas buvo priezasczia uždejimo dideles walsztijos ant Ramiojo Oceano krantu.

Pirmiau aukas tapo atrastas ant Amerikos pusės iszsiszkakojimo upes Sacramento. Generolas Sutter, Sziaurijos gywentjas, lomoje upes Sacramento, pasamde Amerikona, wardu Marshal, del statymo pjanamos melnyczios ant Amerikoniszkos upes. Pylimas in nuotaka del wandens buvo padaryta, ir wanduo smarkai begdamas per nuotaka, sunesze didelia krawa smelziu ir žwyro. Wiena diena Marshal patemijo blizgancias daleles toje krawoje ir pažino, jog tai yra aukas. Jis pasake Sutterui in ije suture ta atradima laikyti pasleptyje. Bet netrukus tas apsiereiske ir Amerikos gywentojai Californijoje subego in ta wieta. Jie liko turtin-gai apdowanoti.

Naujiena to atradimo dasigawo in Walsztijos ir greit pasipleto po wisa swieta, California buvo aukso žeme, tikra "El Dorado".

Dideles Ganjos žmonių isz wisa swieto krasztu leidosi cze kasti aukso. Tuli isz ju perejo tukstanezių myliu per waringas ir placzias lygumas, kiti pradryso keliantie perapimta waringu oru Panama, laike kada kiti turejo atlikti ilga kelionia marionais aplink wincy "Cape Horn". 1849 m. laike tapo menesiu Sausio ir Balandžio, bewike ketures desimtis tukstanezių ateiwu isz wisa swieto krasztu pribuvo in portu San Francisco. 1850 m. Californija turejo jau 100.000 gywentuju.

Miestas San Francisco, "hartum užsetas stebulinga ekle Indiloniszkų laikauinku, kuri paseta: augo, židejo ir nesze waisius priesz akis žuretoju stotoji dideliu miestu ir laiwa stowykla. Laiwai isz wiso swieto grumesi per "Auksinis wartus" (Golden Gate). Jis turejo 20.000—gywentuju 1850 metuose; 60 000—1860 m. ir 150.000 su wirszumu 1870 metuose.

California netrukus buvo prisirengusi taptie Walsztija. Rugpjuzio menesyje 1849 m. susirinko konwencija mieste Monterey ir parengde liuos Walsztijos Konstitucija. Kongressas pridejo California prie Unijos 9 d. Rugsejo 1850 metuose.

Mieris, del kurio buriai emigrantu griowesi in California buvo kaste aukso. Bewike wisi, kurie stoji in ta pramonia, apturejo gražu pelna. Aukso iskasto Californijoje buvo didelis daugumas! nuo 1849 iki 1870 metu, pagal aprokawima, iszkase cze aukso ant 1.000.000.000 dolierių. Szitas didis daugumas aukso turejo didelia intekmia ant prekybos wiso swieto.

Istorija Californijos gali buti padalyta in du perijodu: wienas—"aukso kasimo ir wisoku meginimu"; antras, kwiecziu ir augmenu auginimo.

Pirmas Periodas prasidejo no atradimo aukso ir traukesi iki 1860 metu. Laike szito periodo didele užduote žmonių buvo padauginoti turtus ir gryžti "namon". Antras periodas prasidejo, kada žmonija nustojo užsiminetie wien tik kasimu aukso ir pradėjo rupintiesi apie sunaudojima waisiu žemdarbystes Walsztijos.

(Toliaus bus.)

APIE ZEMIA ir KITUS SWIETUS, JŲ BUWI ir PABAIGA.

Pagal Heilpernā.

(Tasa.)

Kodel mēs nuo žemės ne nupuolame.

Jeigu žemė yra apwali, arba, kaip jau paminėjome, turi pawidala sferoidos, t. y. galuose ji truputi suplota, jeigu ji liuosai kybo neizmieruotuose swieto ruimuose, jeigu ant jos pawirzias gywena žmones, wisoki gywuoliai ir wandua nieku prie jos neprisraizioti, tai wienose wietose žmones, gywuoliai ir kitoki daigta stowi ant jos tiesiog, kitoj gi pusei waikszechiotu kojomis augstyn o galwomis žemyn. Taigi kodel žmones ir žwerys ne nupuola, o wandens isz upių, ežerų, jurių ne iszsilieje? Ant to reikia suprasti, kad žemė nu-q, kaip jau pasakėme, kybo liuosai swieto ruimuose, t. y. aplink ją isz wisy pusų apsiausta kitu apwaliu szmotu oro, pasikelenziu in 10 mylių augstį. Juo augstziau, juo oras yra skystesnis, o juo augstziau nuo žemės pawirzias, juo yra skystesnis ir antgalo prieiname wietas, kur jau oro suwisi nėra. Tuose neizmieruotuose plotuose iszmetyti yra nesakaito mi kiti dangiszkai swietai: žwaigždės, saulė, menulius ir t. t. wienas nuo kito net nesupraimamo mums tolimoj. Taigi, jeigu žemė apsiaubta yra isz wisy krasztų tokiais neizmieruotais ruimais, taigi nežiūja katra pusę galima yra wadinti wirszutine o katra apatine; kurie ant jos apsigywenę žmones stowi tiesiog o katrie raguojuoje: kiekwienas žmogus, kur jis ne stowetu, wis gi turi po sawo kojomis žemę, o augstzai dangsu su beganezių žwaigždėmis, apszwiestą saulę, tik tie szildanti spinduliai wieniemis kaitina aszkazias, bet ank szciaus ir žibinę paliauje; kur weliaus szildinti pradeda, weliaus ir nusilaidže. Žmones gywenantiems kitų pusę žemės, kurie prie mus atsikreipę yra kojomis, rodosi, kad jie stowi tiesiog, o mes raguojuome. Jeigu pakabinsime ant siulo koke nors sunkenybę (swarstį), tai matome, kad jisai wisada isztiese siulą, nes stengesi nupulti ant žemės, delto, kad ji žemė prie sawos pritraukia, ir siulas wis bus i-ztiestas ir rodys, kad mus su swartis stengesi nupulti i widurį žemės. Koke ne tik kraszte swieto pakabinsime swarstį, jis wis sur stengesi puliti i widurį žemės. Kur tik ant swieto i-zleisime augstyn akmenį, wisur jis nupuliant žemės ir tas atsitiks su kiekwienu daigtu. Isz to matome, kad žemė pritrauke prie sawos wisokius daigtus. Delto ne žmogus, ne žwerys, ne wanduo isz jurių ne puola i augstį, bet wisada ant žemės laikosi, nes jį wisą prie sawos pritrauke. Jeigu ką norints padėsim ant rankos, jauzeme ju sunkumą, t. y. pajiega žemes pritraukimo. Wieni daigta turi didesni sunkumą, nes kiekwienas žemės prie sawos pritrauke nebygei Netoras, apie kurį jau kalbėjome, kurisai apsiaubia žemę teipogi yra jos pritraukemas: juo arcziaus žemes, juo jis, yra tirszesnis, o juo toliau, skystesnis. Matome, kad dumai ir garas kyla i wirszu, bet tas atsitinka delto, kad tie daigta lengwesni yra už orą, taigi, nors žemė juos pritrauke, bet wisgi už juos sunkesnis oras isztumia augstyn. Jeigu ant paweikslo, iszmesime kamszį, tai jisai puola ant žemės, nes czia pritraukimas žemės yra didesnis, neng pajiegos oro, besistengencio ji isztumti augstyn; bet tasai pats kamszis įwiestas i wandenį ne skęsta, nes azia pajiega stumencio wandens yra didesnis, neng žemės pritraukimas, arba kitaip sakant, toks jau szmotas wandens, kaip kamszis, yra už jį sunkesnis—todėl jam paskęti ne dleidže.

Kam reikalingas yra sunkumas žemės.

Matome, kad sunkumas wisokių daigtų priguli nuo to, kad juos žemė prie sawos pritrauke. Ta pajiega, su koke žemė pritrauke prie sawos wisokius daiktus, wadinasi sunkumo pajiega. Jeigu ne butu ant swieto tos pajiegos—akmens ir uolos ne nusiristu nuo kalnų, geležis ne skętu wandenyje, kamszis nugarandzistas ant dugno wandens ne pasikeltų i pawirsziu, wandens upė-e netekėtų nuolata i wieną krasztą, jeigu kur nors padetume koki nors daigtą nors ant oro nieku ne paremtą, ten jis ir pasiklūtų ir nepultu ant žemės, o swarstis pakabintas ant siulo ir pakeltas augstyn ne isztremtu to siulo; ne joki daigta neturētu swarbumo, ne reiktų jokų swarszechių, nes geležies szmotas nuo 1000 pudų ne swertų ne tiek, kiek swere plunksna; neswertu jis nieko. Sunkumas, kaip matome, yra isz t kro pajiega, nes atlikti paskyrtą darlą, paweiksliu, rita akmenis ir uolas nuo kalnų, piwerczia wandenį tekėti upėse ir t. t. arba, kaip tai sakosi, pagindo wisokius atsitikimus. Bet kodel ji piwerczia wandenį tekėti, arba akmenis ristištie nuo kalnų? Delto, kad wanduo del sawo sunkumo ne gal laikytiesi aukstziau, taigi wis stengesi ristištie žemyn nuo augstziesnių wietų. Jeigu jose nėra atsakucios užlarytos lomos. Del tos pacios priezasties akmenis ritasi nuo kalnų. Jeigu ne butu sunkumo, oras nesilaikytų prie žemės; wanduo ne garuotu i wirszu. Lytus ne pulgt ant žemes—kas gi butų? ne žmones, ne žwerys, ne augmens ne galėtų ant žemes gywenti, nes be oro ir be wandens nieks gywenti ne gal. Tokiu budu swarbumo pajiega swarbius atlieka darbus.

Kaip atsiliepe ir dirba snakumo pajiega?

Nors kiekwienas daigtas yra žemės pritraukemas, bet wienas, kaip matome, ji pritrauke, smarkiaus kitus weli silpniaus, arba kitaip sakant: wienidaikta, arba kaip juos wadina kunai, yra sunkesni, kitigi, lengwesni. Betėnydami ir aprokuodami, persitikrinome, kad jeigu nuleidžime nuo wieno augstumo akmenis wisokio didumo, tai nors szmotai jį ne wienokia turi sunkumą, bet wisi puola su wieniu ir tuom paciu greitu ant žemės. Lengwesni daigta, teisybe, puldami per plotus oro, puola palengwiau, nes juos puolime sulauko oras, kurio jie negal taip lengwai pramusti, kaip daigta sunkes-

niejie, bet ta skyrtybė yra ne didelė ir paeina wien nuo oro, kurį reikia krintant pramusti. Paimkime du kokius nors daiktus, ant paweikslo medžio szmotą ir geležį wienokio didumo; jeigu juos numesime nuo wienokio augstumo, abudu puls su wienoku greitu ir nupuls wiename laike. Bet geležis yra 8 syk sunkesnis neng medis, t. y. ji turi 8 syk daugiaus materijos tokeme jau szmote neng medis; taigi, idant patraukti prie sawos geležį su tokiu jau greitu kaip medį, turi žemė traukti 8 syk smarkiaus. Juo didesnis szmotas kokio nors daikto arba kuno, juo druczias ji žeme pritrauke. Juo didesnis yra stangumas kokio nors daigto arba kuno, juo daugiaus yra materijos, juo labiaus ji žemė prie sawos pritrauke. Jeigu mes, ant paweikslo, kamszį tokio didumo kaip akmuo su maziu suspaustume taip, kad jisai turētu lygu stangumą kaip akmuo, tai turētu jisai buti daug mažesnis už akmenį. Galima parinkti tokį didelį kamszčio szmotą, kad jisai kristu tokiu jau smarkumu, kaip mažas akmuo, tai kart didelės kamszčio szmotas ir mažas, akmenėlis turės tokią jau masę. Ne lygei greitai puola wisoki daigta arba kunai tik per oro plotus; beoriniuose gi plotuose arba grynoj tuszumoj, t. y. plotuose, kur suwisi nėra oro, nors jį stangumas butu ne wienoks, nors jie ne wienokią turi masę, puola jie su wienoku greitu. Jeigu pameg kokį pinigą ir ant jo uždėsime tokio jau didumo griežinuką popieros, bet taip, kad tarp jo ir pawirzias pinigų ne butu nė trupucio oro ir paleisime nuo wirszaus, tai juodu abudu nupuls drauge, nes pinigąs prakerta czia orą sau ir anam ant jo galinciam popieros griežinukui. Jeigu gi paleistume juodu skyrium, tai pinigąs, kaip sunkesnis, puls greicziaus, griežins gi popieros palengwiau, nes jį užlaiko kelionę pasiprieszininas oro. Du kart didesnis szmotas tuszumoj puola su tokiu jau greitu, kaip ir du kart mažesnis; tai iszpuola todėl, kad pirmutinį žemė dukart smarkiaus pritrauke, neng antroji; jeigu gi szmotas tris syk didesnis puola lygei greitai, kaip ir tris syk mažesnis, iszpuola tas todėl, kad pirmoji žemė tris syk labiaus prie sawos pritrauke nong antroji. Tai yra kiek syk didesnis yra wienas szmotas už kitą, tiek kart pirmą žemė smarkiaus prie sawos pritrauke. Jeigu tą patį daigtą, arba kuną paleisime nuo wisokios augstumos, paweiksliu, sykį nuo žemesnio bokšto arba kalno, antrą kart dar nuo augstziaus, po tam gi dar nuo augstziaus r t. t. persitikrinime, kad juo didesnis augstumas kiekwienas kunas arba daiktas, paleistas liuosai žemyn, pradeda puliti palengwiau, neng tas, kurį paleidžime nuo žemesnių wietų t. y. juo didesnis tolima kuno bus nuo žemės, juo palengwiau jis liuosai paleistas pradeda puliti ir tik juo arcziaus jisai pripuola, juo greitu juo pasididina. Tirtinėjai persitikrinome, kad jeigu koksi daigtas puola nuo dwigubos augstumos, tai iszpradžių žemė jį pratrauke ne 2 kart mažius bet 4 syk t. y. 2 padaugini du kart (2x2); jeigu gi nuo trigubos, tai ne 3 kart mažius, bet 9 syk t. y. 3x3; nuo keturinkos, tai 16 kartu t. y. 4x4. y. ant kiek karta pasididina tolima, nuo kurios paleidžime koki nors daiktą nupulti ant žemės, ant tiek kartų padaugini ant tiek kartų pradeda jisai puliti palengwiau, arba kad tiek kartų padaugini tiek jau kartu žemė jį mažius pritrauke. Jeigu ant paweikslo, paleisime akmenį nuo bokšto 100 mastų augstzčio, tai tas i akmuo puola isz pradžios perbegdamas pirmą sekundą 36 mastus, tai lengwai galima iszrokuoti su koku greitu pradės jisai puliti paleistas nuo dwigubos augstzčios. Taigi nuo 200 mastų augstzčio pradės puliti palengwiau ne wien 2 kart, bet 2x2 t. y. 4 syk, bet kad pirma per pirmą sekundą nupulė 36 mastus, tai dabar nupuls 36:4 arba 9 mastus; nuo trigubos jau bus tik 36 mastai padalinti i 3x3 arba i 9 dalis t. y. iszpuls juo greitu pulimo per pirmą sekundą 4 mastus. Taigi matome, kad juo labiaus atsitolineime nuo žemės, juo mažius ji pritrauke wisokius daiktus, t. y. juo mažius jie swere; swaras kokio nors daikto nupirkas ant žemės, jeigu su juom iszleisime i padebesius, jau ten ne atsvertu to swaro, bet reiktu pridėti. Jeigu gi nuolata kiltume wis augstyn, tai ant galo prieitume tokią wietą, kur ne joki daikta neturētu ne jokio swarbumo; žmogus lengwai galėtų pakelti taip jau lengwai sunkinybę nuo wieno swaro, kaip ir swerenzia szimtus tukstanezių pudų. Jeigu isz czia pasikeltume dar augstzciaus, tai liuosai paleisti daiktai jau ne ant žemės pulgt, bet kur kitur, kaip, ant paweikslo, ant menulio.

Wisutinias swarbumas arba pritraukimas.

Iszaiszkinome jau, kaip žemė pritrauke prie sawos wisokius daiktus, bet kodel ji pritrauke, argi tik ji wiena turi tokią pajiegą? Taigi reikia žinoti, kad ne wien žemė turi tą stebulingą pajiegą, bet ir wisi daiktai pritrauke wiens kitą ir akmuo ne wien delto puola ant žemės, kad ji jį pritrauke, bet teipogi ir delto, kad ir jis žemę trauke prie sawos. Abu tie kunai stengesi susiurtinti, bet žeme yra begalo daug didesnis už akmenį, taigi begalo labiaus jį pritrauke neng jis žemę ir todėl jis ant galo nupuola ant žemės, o ne žemė ant akmens. Jeigu pažiuořime dar i koki daiktą kambaryj, paweiksliu, stalą ir skrynją, tai abu isz juodwieu wiens kitą prie sawos stengesi pritraukti, bet kodel negal prisarti? Delto, kad kiekwienas isz jų daug daugiaus yra žemės pritraukemas neng wiens kito—taigi turi pasiduoti didesnei pajigai žemės pritraukimo; apart to dar kiekwienas isz aplinkinių daiktų, kaip siena ir lubos, taip jau juos trauke prie sawos ir tokiu budu nedaleidže aniems prie sawos prisarti, ant galo dar stalis ir skrynja ne stowi ant lygios wisi wietos; joms krutini-mai stabdo grindys ir oras. Wisų prieszinybių pajiega sawitarpinio traukimo jau pergalėti negal, nes ji yra mažesnė, silpnesnė. Jeigu tuodu daiktai ant nieko ne stowetu, tik liuosai kybotu tuszumoj; jeigu juodwieu ju trauktu prie sawos žemė ir kiti aplinkiniai daiktai i wias prieszingas puses ant syk, jeigu ne reiktu kelianti besitrinant ant grindų—tasų prisarti prie sawos.

(Toliaus bus.)

